

ΜΑΘΗΜΑ 31

Η ΓΕΝΝΑΙΟΤΗΤΑ ΔΕ ΒΓΑΙΝΕΙ ΠΑΝΤΑ ΣΕ ΚΑΛΟ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Στον Λατινικό πόλεμο, ο Τίτος Μάνλιος, ύπατος, που καταγόταν από αριστοκρατική γενιά, είχε την αρχηγία του στρατού των Ρωμαίων. Αυτός, όταν κάποτε έφευγε από το στρατόπεδο, διέταξε να απέχουν όλοι από τη μάχη. Αλλά λίγο αργότερα ο γιος του πέρασε έφιππος μπροστά από το στρατόπεδο των εχθρών και προκλήθηκε σε μάχη από τον αρχηγό των εχθρών με αυτά τα λόγια: «Ας μονομαχήσουμε, για να κριθεί από την έκβαση της μονομαχίας πόσο ο Λατίνος στρατιώτης ξεπερνά τον Ρωμαίο σε ανδρεία». Τότε ο νεαρός, επειδή είχε εμπιστοσύνη στις δυνάμεις του και επειδή παρακινήθηκε από την επιθυμία (του) για μάχη, όρμησε στον αγώνα αντίθετα με την διαταγή του υπάτου· και δυνατότερος από τον εχθρό, τον διαπέρασε με το δόρυ και τον απογύμνωσε από τα όπλα. Αμέσως οι εχθροί ζήτησαν τη σωτηρία στη φυγή. Αλλά ο ύπατος, όταν επέστρεψε στο στρατόπεδο, τιμώρησε με θάνατο τον νεαρό, με τις ενέργειες του οποίου οι εχθροί είχαν τραπεί σε φυγή.

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ			ΕΠΙΘΕΤΑ
Α΄ ΚΛΙΣΗ	Β΄ ΚΛΙΣΗ	Γ΄ ΚΛΙΣΗ	Β΄ ΚΛΙΣΗ
pugna, -ae Θ	Titus Manlius, - ii/-i A	consul, -ulis A	Latinus, -a, -um
hasta, -ae Θ	castra, -orum O	genus, -eris O	paulus, -a, -um
fuga, -ae Θ	filius, -ii/-i A	hostis, -is A	
opera, -ae Θ	verbum, -i O	miles, -itis A	Γ΄ ΚΛΙΣΗ
	proelium, -ii/-i O	virtus, -utis Θ	nobilis, -is, -e
	arma, -orum O	adulescens, -entis A	omnis, -is, -e
	bellum, -i O	vis Θ	singularis, -is, -e
	Romanus, -i A	cupiditas, -atis Θ	fortis, -is, -e
	Δ΄ ΚΛΙΣΗ	certamen, -inis O	
	exercitus, -us A	salus, -utis Θ	
	eventus, -us A	mors, -rtis Θ	
		dux, -cis A	

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ	ΕΙΔΟΣ
Is, ea, id	Οριστική
Hic, haec, hoc	Δεικτική
Quantus, -a, -um	Ερωτηματική συσχετική
Suus, -a, -um	Κτητική γ΄ πρόσωπο
Qui, quae, quod	Αναφορική

ΡΗΜΑΤΑ	
Nascor, natus sum, - , nasci (ΜΤΧ. ΜΕΛ. Nasciturus) (ΑΠΟΘΕΤΙΚΟ) 3	
Praesum, praefui, - , praeesse	
Abeo, abii, abitum, abire	
Edico, edixi, edictum, edicere	3
Abstineo, abstinui, abstentum, abstinere	2
Praeterequito, -avi, -atum, -are	1
Lacesso, lacessivi, lacessitum, lacessere	3
Congredior, congressus sum, - , congrédi (ΑΠΟΘΕΤΙΚΟ) 3	
Cerno, crevi, cretum, cernere	3

Cernor, conspectus sum, cerni	3
Antecello, -, -, antecellere	3
Confido, confisus sum, confidere (ΗΜΙΑΠΟΘΕΤΙΚΟ) 3	
Pugno, -avi, -atum, -are	1
Permoveo, permovi, permotum, permovere	2
Ruo, rui, rutum, ruere (MTX ΜΕΛ. Ruiturus)	3
Transfigo, transfixi, transfixum, transfigere	3
Spolio, -avi, -atum, -are	1
Peto, petivi /ii, petitum, petere	3
Revertor, reverti (reversus sum), reverti (ΗΜΙΑΠΟΘΕΤΙΚΟ) 3	
Fugo, -avi, -atum, -are	1
Multo, -avi, -atum, -are	1

ut omnes pugna absterent: Δευτερεύουσα ονομαστική βουλητική πρόταση, ως αντικείμενο στο ρήμα edixit· εισάγεται με τον βουλητικό σύνδεσμο ut, γιατί είναι καταφατική, εκφέρεται με υποτακτική, γιατί το περιεχόμενό είναι απλά επιθυμητό, σε χρόνο παρατατικό (absterent), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (edixit) και αναφέρεται στο παρελθόν. Υπάρχει ιδιομορφία στην ακολουθία των χρόνων, διότι η βούληση είναι ιδωμένη τη στιγμή που εμφανίζεται στο μυαλό του ομιλητή και όχι τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής της (συγχρονισμός της κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση).

cum aliquando castris abiret: δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο ρήμα της κύριας. Εισάγεται με τον ιστορικό/διηγηματικό σύνδεσμο cum, γιατί υπογραμμίζεται η βαθύτερη σχέση κύριας και δευτερεύουσας, δημιουργώντας μια σχέση αιτίου και αιτιατού ανάμεσά τους, εκφέρεται με υποτακτική, γιατί είναι φανερός ο ρόλος του υποκειμενικού στοιχείου, σε χρόνο παρατατικό (abiret), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (edixit), και εκφράζει το σύγχρονο στο παρελθόν.

ut singularis proelii eventu cernatur: δευτερεύουσα επιρρηματική τελική πρόταση, ως επιρρηματικός προσδιορισμός του σκοπού στο περιεχόμενο της κύριας. Εισάγεται με τον τελικό σύνδεσμο ut, επειδή είναι καταφατική, εκφέρεται με υποτακτική, γιατί ο σκοπός είναι στα πλαίσια μιας υποκειμενικής κατάστασης, και συγκεκριμένα με υποτακτική ενεστώτα (cernatur), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (congregiamur) και αναφέρεται στο παρόν. Υπάρχει ιδιομορφία στην ακολουθία των χρόνων, διότι ο σκοπός είναι ιδωμένος τη στιγμή που εμφανίζεται στο μυαλό του ομιλητή, και όχι τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής του (συγχρονισμός της κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση).

quanto miles Latinus Romano virtute antecellat: δευτερεύουσα ουσιαστική πλάγια ερωτηματική πρόταση ως υποκείμενο στο cernatur, εισάγεται με την ερωτηματική αντωνυμία quanto, γιατί είναι μερικής αγνοίας, εκφέρεται με υποτακτική, γιατί η εξάρτηση θεωρείται ότι δίνει υποκειμενική χροιά στο περιεχόμενο της πρότασης, σε χρόνο ενεστώτα (antecellat), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (cernatur) και εκφράζει το σύγχρονο στο παρόν.

cum in castra revertisset: δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας, εισάγεται με τον ιστορικό/διηγηματικό σύνδεσμο cum, γιατί υπογραμμίζεται η βαθύτερη σχέση κύριας και δευτερεύουσας, δημιουργώντας μια σχέση αιτίου και αιτιατού ανάμεσά τους, εκφέρεται με υποτακτική, γιατί είναι φανερός ο ρόλος του υποκειμενικού στοιχείου, σε χρόνο

υπερσυντέλικο (revertisset), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (multavit) και εκφράζει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

cuius opera hostes fugati erant: δευτερεύουσα αναφορική επιθετική πρόταση ως προσδιοριστική στο *adulescentem*, εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία *cuius*, εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει το πραγματικό γεγονός, σε χρόνο υπερσυντέλικο και αναφέρεται στο παρελθόν.

Ασκήσεις

1. Να μεταφερθούν οι παρακάτω τύποι στις πτώσεις που ζητούνται για τον καθένα:

nobili: ονομαστική ενικού στο γένος που βρίσκεται.

exercitui: ονομαστική πληθυντικού.

omnes: αιτιατική πληθυντικού.

hostium: γενική ενικού.

his: στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού.

viribus: αφαιρετική ενικού.

certamen: αιτιατική ενικού.

fortior: ονομαστική πληθυντικού ουδετέρου γένους.

cuius: γενική πληθυντικού στο γένος που βρίσκεται.

mortem: αιτιατική πληθυντικού.

2. Να μεταφερθούν οι παρακάτω ρηματικοί τύποι στον τύπο που σας ζητείται για τον καθένα, στη φωνή που βρίσκονται (Να ληφθεί υπ' όψιν το υποκείμενο όπου χρειάζεται):

praefuit: γ' ενικό υποτακτικής παρατατικού.

edixit: β' ενικό προστακτικής ενεστώτα.

laccessitus est: α' πληθυντικό οριστικής μέλλοντα.

congregiamur: γ' πληθυντικό υποτακτικής παρακειμένου.

confisus: απαρέμφατο μέλλοντα.

permotus: β' πληθυντικό οριστικής παρατατικού.

ruit: γ' ενικό υποτακτικής μέλλοντα.

spoliavit: γ' πληθυντικό υποτακτικής ενεστώτα.

fugati erant: το ίδιο πρόσωπο στην υποτακτική του ίδιου χρόνου.

multavit: απαρέμφατο παρακειμένου.

3. *nobili*, *fortior*: Να αντικατασταθούν τα επίθετα στα παραθετικά τους, να σχηματιστούν τα αντίστοιχα επιρρήματα καθώς και τα παραθετικά τους.

4. *peto*: Να γράψετε το β' και γ' ενικό πρόσωπο σε όλους τους χρόνους της οριστικής, υποτακτικής και τα απαρέμφατα της φωνής.

5. Να μετατραπεί η παθητική σύνταξη σε ενεργητική στην πρόταση:

[...] *a duce hostium his verbis proelio laccessitus est*.

6. *hastā eum transfixit, viribus suis*: Στις φράσεις αυτές να αντικαταστήσετε το *eum* με την προσωπική αντωνυμία *se* και το *suis* με τον κατάλληλο τύπο της αντωνυμίας *is*, *ea*, *id*. Ποια η συντακτική λειτουργία των όρων και ποια διαφορά στη σημασία εντοπίζετε;